

Casus 1 van project 'Roma 't Werkt'

Het project 'Roma 't Werkt' begeleidde Fatima en Dzevat, een jonge vrouw en man van eind twintig, gedurende drie jaren. In wat hieronder volgt, proberen we een overzicht te schetsen van welke begeleiding is geboden, op elke hindernissen werd gebotst, welke vooruitgang werd geboekt, etc.

In april 2012 stapten Fatima en Dzevat in het project. Fatima had reeds werkervaring, aangezien ze in het verleden gewerkt had in verschillende winkels en zelfs al plaatsvervangend gérante was geweest. Zij bezat een sterk profiel (zelfstandig, vloeiend Nederlands, verantwoordelijk), maar was bij de start van het project werkloos en had nood aan individuele begeleiding waarbij ook rekening werd gehouden met een aantal privéproblemen. Fatima woonde samen met haar man in bij haar ouders: een klein appartement in een sociale woonwijk. Haar ouders zaten in financiële problemen en dit woog ook door op Fatima. Daarnaast zocht ze naar kinderopvang van haar zoontje, terwijl dit niet vanzelfsprekend is binnen de Roma-cultuur. Haar man Dzevat sprak slecht Nederlands en volgde daarom Nederlandse les. Hij wou graag deeltijds werken en deeltijds naar de les gaan. Hij had echter geen enkele werkervaring en dit in combinatie met zijn gebrek aan een diploma en het feit dat hij nauwelijks Nederlands sprak, zorgde ervoor dat hij zichzelf moeilijk kon verkopen als geschikte werknemer. Daarnaast wist hij niet goed hoe hij moest solliciteren.

Fatima en Dzevat waren ingeschreven voor een **sociale woning** en zijn een aantal maanden na de start van het project verhuisd naar hun eigen sociale huurwoning. Het gezin was leefloongerechtigd, waardoor een van hen ook in aanmerking kwam voor een tewerkstelling **Artikel 60**. Aangezien Fatima een sterk profiel had en een grote kans maakte op een privéjob, werd er gekozen om Dzevat te laten starten in deze tewerkstelling zodat er rekening kon gehouden worden met zijn gebrek aan werkervaring en zijn slecht niveau van Nederlands. Op die manier kon Dzevat zijn eerste werkervaring in België opdoen.

De projectmedewerkers hebben samen met het gezin gezocht naar een geschikte **kinderopvang** voor het zoontje, maar dit werd overbodig nadat de ouders van Dzevat vanuit Macedonië naar België kwamen om in te trekken bij hun zoon en schoondochter. Aanvankelijk kwamen ze op vakantie naar België, maar ze bleven uiteindelijk een kleine twee jaar bij Fatima en Dzevat wonen. De moeder van Dzevat nam de zorg van haar kleinzoon grotendeels op zich.

Uiteraard werd er met Fatima op zoek gegaan naar een **nieuwe privéjob**. Ze kreeg hiervoor begeleiding van zowel SBS (partner VDAB) als de medewerkers van 'Roma 't Werkt'. De twee actoren werkten hierbij samen met elkaar en trachtten elkaar zoveel mogelijk aan te vullen in de begeleiding van Fatima. Fatima kan al gauw – met de hulp van de verschillende diensten – aan de slag gaan als interimkracht. Het ging weliswaar steeds om korte opdrachten waardoor er permanent naar werk

gezocht moest worden. Uiteindelijk kon ze een aantal maanden aan de slag als poetsvrouw bij het zwembad, maar wanneer het zwembad zijn deuren sloot, was Fatima al hoogzwanger en daarna werd de zoektocht naar werk tijdelijk stilgelegd, omdat ze als hoogzwangere vrouw kansloos was.

Hoewel aanvankelijk alles goed ging, begonnen er na een tijdje verschillende problemen op te treden. Dzevat kreeg **slechte evaluaties op het werk**. Hij kwam vaak te laat omdat hij drie verschillende bussen moest nemen naar de werkvloer, en zijn werkbegeleider niet tevreden was met zijn taakuitvoering. Nadat hij een klein jaar aan het werk was, werd Dzevat ook veroordeeld voor diefstal en belandde hij in de **gevangenis** in Nederland. Hierdoor werd zijn **contract vroegtijdig stopgezet**.

Tijdens zijn hechtenis, kwam het nichtje van Fatima – die in dezelfde woonblok woonde – te overlijden door een onbekende oorzaak. Daarnaast zat haar moeder – die ook in dezelfde wijk woonde – verwickeld in drie verschillende rechtszaken nadat zij werd aangereden door een wagen op weg naar haar werk, met blijvende letstels als gevolg (door het ongeval, en nadien door een foute operatieprocedure). Hierdoor werd de moeder van Fatima werkongeschikt. Doordat de verschillende rechtszaken heel lang aansleepten, kwamen de ouders van Fatima – die het financieel al moeilijk hadden – in nog zwaardere financiële problemen.

Voor Fatima werd het allemaal wat te veel: haar man zat in de gevangenis; haar moeder had een blijvende invaliditeit met zware financiële problemen als gevolg; haar nichtje was overleden; etc. De **zoektocht naar werk** werd eventjes op **pauze** gezet zodat Fatima op adem kan komen.

De **schoonouders** van Fatima bleven bij haar inwonen om mee te helpen zorgen voor de kleinkinderen. Ze hadden een aanvraag ingediend voor regularisatie, maar deze werd afgekeurd. De projectmedewerkers hebben hen bijgestaan met advies en uiteindelijk vertrokken de schoonouders terug naar hun thuisland, omdat ze door hun illegaal verblijf in België geen rechten hadden als burger en daarnaast hun schoondochter in de problemen konden brengen met betrekking tot haar sociale woning.

Dzevat arriveerde terug thuis na zijn hechtenis. Fatima wou terug naar werk zoeken. Dzevat zag het echter niet zitten om voor zijn jongste zoontje te zorgen, omdat hij te kampen had met psychische problemen na zijn ervaringen in de gevangenis. De projectmedewerkers zochten samen met Fatima naar een **kinderopvang**. Daarnaast stimuleerden de projectmedewerkers Fatima en Dzevat om het oudste zoontje, dat 2,5 jaar is geworden, naar school te sturen. De **werkbegeleiding** werd weer opgestart. Fatima was vooral op zoek naar een job in de schoonmaak, omdat ze de verkoop niet meer zag zitten wegens weekendwerk. Ze was ook erg geïnteresseerd om als sociaal tolk te werken. Hiervoor diende er een opleiding gevolgd te worden en dit schrok haar wat af. Nochtans beschikte ze over de juiste capaciteiten en dit werd door zowel de projectmedewerkers als de OCMW-

medewerkers bevestigd. Fatima had een zeer sterk profiel, maar ze wilde de lat niet te hoog leggen voor haarzelf na alle gebeurtenissen binnen haar familie.

En de gebeurtenissen bleven zich opstapelen... Een half jaar na het overlijden van haar nichtje, kwam ook het andere nichtje van Fatima te overlijden. Dit zorgt voor een grote schok binnen de familie. Opnieuw werd de zoektocht naar een job eventjes op **pauze** gezet. Niet veel later, begon het jongste zoontje van Fatima flauw te vallen. De beide nichtjes van Fatima waren ook een aantal keren flauw gevallen voordat ze overleden en uiteraard was de paniek dan ook groot. Fatima besloot haar zoontje niet meer naar de opvang te sturen en liep gedurende maanden verschillende dokters en ziekenhuizen af om te achterhalen wat er aan de hand was.

De onderzoeken naar de overlijdens van haar nichtjes draaiden op niets uit en de familie blijft achter zonder verklaring. De oorzaak van het flauwvallen van het zoontje van Fatima zou onschuldig geweest zijn volgens de dokters, maar Fatima en Dzevat hadden moeite om dit te geloven omdat er geen duidelijkheid was over de doodsoorzaak van de twee nichtjes. Fatima zou tot het einde van het project naar dokters blijven gaan om meer duidelijkheid te krijgen over de gezondheid van haar zoontje.

Ondertussen waren de projectmedewerkers terug op zoek naar een job samen met Dzevat, maar omwille van zijn beperkte capaciteiten en werkervaring was dit een moeilijke opgave. Dzevat kreeg uiteindelijk terug de kans om via het OCMW deel te nemen aan een intensief **voortraject** dat drie maanden duurde. Indien zijn deelname aan het voortraject (opleiding en stages) positief geëvalueerd werd, maakte hij een kans om opnieuw te starten met een tewerkstelling via Artikel 60. Dzevat haakte echter al na een aantal weken af. Hij wou geen opleiding en stages volgen, maar een job zoeken. Daarnaast was hij ongewettigd afwezig geweest en werd er beslist om zijn voortraject te stoppen.

Hierna kreeg hij terug werkbegeleiding van de projectmedewerkers. Hij leerde vacatures opzoeken, solliciteren, een CV schrijven, etc. Deze zoektocht had echter geen succes omdat Dzevat een slecht werkprofiel had en de werkgevers niet in hem geïnteresseerd waren.

Ook voor Fatima liepen de zaken minder goed. Ze kreeg een **definitieve schorsing van de RVA** omdat ze drie werkweigeringen had. Ze was 1 keer niet komen opdagen, een andere keer was ze de afspraak vergeten wegens flauwvallen van haar zoontje en een derde keer had ze de job geweigerd omdat ze reclame bij particulieren moest maken om zich aan te bieden als poetshulp. Niet veel later kreeg Dzevat een wachttuitkering, waardoor het gezin toch nog het hoofd min of meer boven water kan houden.

Fatima was reeds ingestapt in een **Collectieve Schulden Regeling (CSR)** toen Dzevat in de gevangenis zat. Zij was aanvankelijk argwanend hiertegenover, maar zowel de OCMW-medewerkers als de

projectmedewerkers stonden haar bij met informatie en advies. Uiteindelijk stemde ze toe om in CSR te gaan, maar nadat ze geschorst werd door de RVA kwamen er nauwelijks nog inkomsten binnen omdat Dzevat weigerde om in CSR in te stappen. Dit zorgde – samen met andere zaken – voor **relationele problemen** tussen Fatima en Dzevat. Fatima ging te rade bij de (vrouwelijke) dossierbeheerder en projectmedewerker, terwijl Dzevat advies vroeg aan de (mannelijke) intercultureel bemiddelaar. Hun vragen betroffen vooral financiën, verblijfsdocumenten en de regeling met de kinderen indien ze uit elkaar zouden gaan. Uiteindelijk beslisten Fatima en Dzevat om toch samen te blijven wonen.

Ondertussen ging het oudste zoontje van Fatima en Dzevat al naar **school**. In het begin ging hij maar sporadisch waarna de projectmedewerkers en dossierbeheerder het gezin stimuleerden om hun zoontje alle dagen naar school te sturen. Dit gebeurde ook en het zoontje kreeg een beloning van het project voor zijn verbeterde schooldeelname.

Het project 'Roma 't Werkt' startte met theoretische lessen over **autorijden** en ook Fatima nam hier aan deel. De groep bestond uit Roma-vrouwen die allen heel erg gemotiveerd waren. Fatima haakte na enkele lessen echter af, omdat Dzevat haar dit verbood. Dzevat werd – na zijn hechtenis – alsmaar traditioneler en hij wou niet dat zij leerde autorijden. Er vonden verschillende gesprekken plaats met Dzevat en Fatima om hen alsnog te overtuigen, maar Dzevat bleef dit weigeren. Fatima vond dit zelf ook heel erg, maar voor de 'goede vrede' legde zij zich hierbij neer.

De **werksituatie van Dzevat** bleef onveranderd: de werkbegeleiding draaide op weinig uit, want er werd geen regulier werk voor hem gevonden wegens zijn zwakke profiel. Een tewerkstelling binnen een Artikel 60 was een goede opstap geweest naar een job, maar hij had deze kans naast zich gelegd nadat hij uit het voortraject was gestapt.

Nadat het grootste deel van de medische onderzoeken van het jongste zoontje achter de rug waren, startte de werkbegeleiding van Fatima terug. Er werden weer samen motivatiebrieven geschreven, contact opgenomen met werkgevers, CV's verstuurd, etc. Enkele maanden later werd **Fatima** deeltijds aangenomen in het **normaal economisch circuit** als poetsvrouw bij een vzw.

Drie maanden later liep het project 'Roma 't Werkt' af en was zij nog steeds aan het werk bij dezelfde werkgever. Deze werkgever was heel positief over Fatima. Wat de medewerkers van het project al langer wisten, werd door de werkgever bevestigd: Fatima was een hele goede werknemer, maar zij kon veel meer dan 'enkel' poetsen. Spijtig genoeg belemmerden verscheidene factoren uit haar privéleven haar hierbij.

In een laatste rondetafelgesprek met Fatima werden alle verschillende levensdomeinen nogmaals besproken en welke begeleiding gecontinueerd zou worden na het project. Daarnaast werden haar kwaliteiten en mogelijkheden voor een toekomstige job nog eens aangekaart. Ze had ondertussen

van een OCMW het voorstel gekregen om op vrijwillige basis te tolken. Dit interesseerde haar erg, maar ze twijfelde nog om hierop in te gaan omdat de financiële voordelen nog niet duidelijk waren. Tijdens dit gesprek werd ook nog eens gewezen op de mogelijkheid van een opleiding tot tolk en bij wie ze terecht kon voor meer informatie in de toekomst.

Nadien volgde er nog een huisbezoek om de begeleiding volledig af te sluiten, een evaluatie van het project af te nemen en afscheid te nemen.